

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Anne Nijs	Datum	7 maart 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12131181
E-mail	anne.nijs@utrecht.nl	Onderwerp	Ondertekening manifest Stop Ecocide
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Groen

Geachte leden van de raad,

De afnemende biodiversiteit is een mondiaal probleem. Een miljoen soorten wordt met uitsterven bedreigd. Ook in Nederland staat de biodiversiteit onder druk. Deze achteruitgang heeft aanzienlijke gevolgen voor de natuur en ecosystemen en bedreigt ons en toekomstige generaties. Menselijke activiteiten houden een direct verband met de achteruitgang. We voelen als gemeente daarom een verantwoordelijkheid en urgentie om de biodiversiteit te verbeteren. Ook Utrecht kan haar bijdrage leveren aan een verandering. Dit doen we door op lokaal niveau op meer biodiversiteit in te zetten, maar ook door anderen binnen en buiten Utrecht te inspireren. Daarom zetten we ons in Utrecht in voor een stad die de natuur omarmt. Het ervaren van de natuur in steden heeft een directe positieve impact op onze gezondheid, en het contact met natuur zorgt ervoor dat de jongste generaties in de toekomst de zorg voor biodiversiteit overnemen. We dragen deze ambitie uit op nationaal en internationaal niveau.

Zowel tijdens de bespreking van de Voorjaarsnota 2023 als bij de schriftelijke vragen bij de Programmabegroting 2024, hebben we toegezegd dat we het manifest Stop Ecocide als eerste Nederlandse gemeente gaan ondertekenen, omdat we de biodiversiteitscrisis publiekelijk willen uitdragen en een statement willen maken om de bescherming van biodiversiteit internationaal op de agenda te krijgen. Dit is een logisch vervolg op het tekenen van de [Montreal Pledge](#). En op de motie over het uitroepen van de [biodiversiteitscrisis](#).

Op 6 maart 2024 ondertekenen we als eerste gemeente het manifest Stop Ecocide.

Recente Europese/landelijke ontwikkelingen

Afgelopen november nam de EU de herziene Richtlijn [Milieucriminaliteit](#) aan. Daarin geldt ecocide als een verzwarende omstandigheid. Lidstaten moeten deze richtlijn binnen twee jaar in hun eigen strafrecht implementeren. In Nederland diende de Partij voor de Dieren begin december '23 een initiatiefwet 'Wet Strafbbaarstelling Ecocide' in bij de Tweede Kamer en de Raad van State. Als het wetsvoorstel wordt aangenomen, is het op grote schaal beschadigen van ecosystemen strafbaar.

Nederland is niet het enige Europese land waar een wetsvoorstel op dit thema is ingediend. In september 2023 is in Italië een wetsvoorstel ingediend om ecocide strafbaar te maken. Deze definitie is ook gebaseerd op het voorstel van het IEP. België is bezig met de hervorming van het Belgisch Strafwetboek. Ecocide is opgenomen als misdrijf bij deze hervorming. De Belgische ministerraad stemde in met de herziening. Deze moet nog langs het federale parlement.

Datum 7 maart 2024
Ons kenmerk 12131181

De Universiteit Utrecht is ook zeer actief op het thema ecocide. Er loopt een interdisciplinair project waarop 12 professoren samenwerken. Ook is er [samenwerking](#) met partners buiten de universiteit, waaronder Stop Ecocide NL en IUCN.

Wat is Ecocide?

Ecocide is een nieuw begrip waarvan verschillende definities worden gebruikt. Het Manifest Stop Ecocide sluit voor de definitie aan bij het werk van een internationaal onafhankelijk expertisepanel het Independent Expert Panel for the Legal Definition of Ecocide (IEP) dat in juni 2021 een *juridische* definitie van ecocide [publiceerde](#):

“Ecocide betekent het verrichten van onrechtmatige of moedwillige handelingen met de wetenschap dat er een aanzienlijke kans bestaat dat ernstige alsmede omvangrijke dan wel langdurige schade aan het milieu wordt toegebracht door deze handelingen.”

Onder het bovenstaande kan worden verstaan: de grootschalige beschadiging, de vernietiging of het verlies van ecosystemen – ernstige schade aan de natuur die wijdverspreid of langdurig is. Voorbeelden zijn: olielekken, ontbossing voor (veevoer) industriële veehouderij, ontbossing voor palmolie-industrie, teerzanden, schaliegaswinning, textielchemicaliën, giframpen, radioactieve besmetting. Aantasting van milieu of biodiversiteit op kleine schaal valt niet onder ecocide.

Aan de ondertekening van het manifest zitten geen juridische gevolgen voor de gemeente Utrecht.

Daadwerkelijke ecocide-wetgeving

In het manifest wordt opgeroepen tot invoering van ecocide-wetgeving om ecocide internationaal strafbaar te stellen. De huidige milieuwetgeving is namelijk niet afdoende. Een ecocideverbod moet leiden tot minder schade aan het milieu. Een dergelijk verbod kan ook een sturende rol richting investeerders hebben, waardoor geldstromen vrij kunnen komen voor innovatieve projecten die kunnen bijdragen aan verbetering van de leefomgeving. Een ecocideverbod ondersteunt gemeenten bij het halen van klimaatdoelstellingen en om (hiermee) zorg te dragen voor een gezonde leefomgeving voor haar inwoners en versterken van biodiversiteit. Met de ondertekening van het manifest uiten we onze zorgen voor het milieu, klimaat en de biodiversiteit. We laten zien dat we vinden dat ecocide erkend moeten worden en niet straffeloos mag blijven.

Daarbij vinden we het belangrijk dat een uitbreiding van de strafrechtelijke bescherming van het milieu zeer zorgvuldig en voorzichtig ingezet wordt en niet mag leiden tot een wildgroei van willekeurige aanklachten. Daarvoor is wat ons betreft een diepgaande en zorgvuldige motivatie van de opzetvereiste van groot belang. De ondertekening van het manifest is een ondersteuning van een beweging in de richting van meer bescherming van ecosystemen en biodiversiteit. We vertrouwen op een redelijke uitwerking van de eventuele wet, waar vele overheden en organisaties bij betrokken zullen zijn.

De ondertekening van het manifest vindt door wethouder Linda Voortman (Groen en Dierenwelzijn) plaats op de plek van de nieuwe ijsvogelwand in het Griffpark.

We hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,